

İLKÖĞRETİM 5.SINIF MÜZİK DERSLERİNDEKİ ÖLÇME – DEĞERLENDİRME UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLERİN MÜZİKSEL DAVRANIŞ VE BAŞARILARINA ETKİSİ

*Measurement-Assessment in the 5th Class Music Lessons in Primary
Education effects On Student's Musical Success And Behaviors*

*Emel Funda TÜRKMEN**

ÖZET

Ölçme ve değerlendirme, eğitimin hemen her aşamasında, büyük bir yardımcı ve yol gösterici olarak karşımıza çıkmakta, çalışmalarımıza yön vermektedir. Bu araştırma da müzik derslerinde yapılan çalışmaları değerlendirmek, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin müzik derslerine olan katılımlarının sağlanmasından, başarılarının arttırılmasına, dersin başlamasından bitişine kadar pek çok konuda, ölçme değerlendirme çalışmalarının yapılmasının etkili olup olmadığını saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla seçilen iki 5. sınıftan biri kontrol grubu diğeri deney grubu olarak belirlenmiş, altı haftalık bir gözlem sonucunda elde edilen verilerden bir takım sonuçlara varılmıştır. Yapılan çalışma ve gözlemlerin sonucuna göre ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin müzik derslerine olan katılımlarının sağlanmasında ve başarılarının arttırılmasında, ölçme değerlendirme çalışmalarının yapılmasının ve not baskısı oluşturmanın etkili olduğu görülmüştür. Bununla birlikte haftada bir saatlik müzik dersinin öğrencilere ilişkin bilgi edinmek için yeterli olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim Müzik Dersleri, Ölçme-Değerlendirme

ABSTRACT

Measurement-assessment is confronted with us in almost all of the education stage as a helper and a guide. It gives a direction for our works. This research has been done in order to evaluate works in music lessons, determine whether measurement-assessment is effective or not from providing participation of the 5th class students in primary school in music lessons to increasing their success, and measurement-assessment is effective or not in many subjects from beginning of the lesson to the end of the lesson. With this purpose, two of the 5th classes have been selected, one of them is

* Dr., Hüseyin Sümer İlköğretim Okulu Müzik Öğretmeni, Afyonkarahisar
latife1947@hotmail.com

control group, the other one is testing group. At the end of a 6th week observation, the data has reflected some results. According to study and the results of observation, it has been seen that the works of measurement-assessment and note pressure is effective in providing participation of the 5th class students and increasing their success in music lessons and it has been seen that an hour music lesson in a week is not sufficient in order to have knowledge about students.

Key Words: Primary Music Education, Measurement-assessment

GİRİŞ

Pisagor, evrendeki her şeyin sayılarla tanımlanabileceğini, müziğin sayıların seslerle tanımlanmış hali olduğunu söyler. Gerçekten günlük yaşamımıza baktığımızda her şeyi ölçmeye ve bu ölçümler sonucunda çeşitli kararlar almaya çalışırız. Eğitim söz konusu olduğunda, kazandırılmak istenen davranışların ne kadarının kazandırılabilirdiğini ölçmek, öğrenciler hakkında bir takım yargı ve kararlara varmak gereği ile ölçme değerlendirme çalışmaları yapılmakta, verilen eğitimin niteliğinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi de yine ölçme değerlendirme çalışmalarıyla mümkün olabilmektedir. Müzik alanında, müziğin nicel olarak ölçülen üç boyutunun (frekansı, şiddeti ve süresi) yanı sıra, müzik eğitimi boyutunda da pek çok ölçme işlemi gerçekleştirilmekte, eğitim boyutunda yapılmakta olan ölçme değerlendirme işlemleri de pek çok farklı alana yayılmış bulunmaktadır. Bunlar arasında İlköğretim okullarında verilmekte olan müzik derslerinde yapılmakta olan ölçme değerlendirme işlemleri bu araştırmada ele alınmak istenmiş, geliştirilmesi için ne tür çalışmaların yapılabileceği üzerinde durulmuştur. Günümüz eğitim yaklaşımları öğrencileri tanıma ve değerlendirme konusunda çok daha etkili uygulamalara gereksinim duymaktadır. Müzik derslerindeki ölçme değerlendirme işlemleri de günümüz eğitim yaklaşımlarına uygun hareket etmeyi gerekli kılmakta, öğrenciyi çok daha etkili bir şekilde tanımayı istemektedir.

Ölçme

“Gözlenen niteliklerin (değişkenlerin) gözlem sonuçlarının sayı veya sembollerle belirtilmesine “ölçme” denir.” (Küçükahmet,2003:187) ve yine “ölçme, gözlenen bir olaya belli kurallara göre değer verme, sayısallaştırma işlemidir.”(Büyükoztürk,2006:3)

Eğitimde ölçülmek istenen şey başarı, davranış değişikliği veya bir davranışın kazanılıp kazanılmadığı gibi durumlardır. Bu durumlar ya da özellikler dolaylı ölçme araçları yoluyla ölçülmektedir. Öğrencilerin ölçülme

sürecinde pek çok yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemler sadece öğrencinin bilgi ve becerilerini değil, akademik başarı, yapabilirlik gücü, tutum ve alışkanlıklarını da kapsamaktadır. Bu nedenle farklı yöntemler kullanılarak yapılan ölçümler öğretim sürecine ilişkin daha ayrıntılı bilgilere ulaşmayı sağlayacaktır. Günümüzde kullanılan ölçme araçlarından bazıları, yazılı sınavlar, eve verilen sınavlar, açık kitap sınavları, sözlü sınavlar, problem çözme, portfolyo, performans ölçümleri bilmece ve bulmacalar, projeler vb. olarak sıralanabilir. (Bekiroğlu,2004:6) Bu araçlarla yapılan ölçümler nota dönüştürülebilir sınavlar olarak değerlendirilebilirken, öğretmenin ders sırasında öğrenciler üzerinde yaptıkları gözlemler veya sorduğu sorulara öğrencilerin verdiği yanıtları nota dönüştürülme amacı taşımayan ölçümler olarak değerlendirmek mümkündür. Bu tür ölçümler ders sırasında sık sık yapılabilirdiği için daha etkili olmakla birlikte anlık ve kısa süreli ölçümler olduğu için, hata yapma olasılığı daha fazladır. Öğrencinin içinde bulunduğu sınıf ortamının, o anlık ilgi ve yetersizliğinin ölçümünü etkileyeceği bilinmelidir. Müzik derslerinde bu tür ölçümlere çok daha fazla gereksinim duyulmakta, ders süresinin azlığı bu tür ölçümleri gerekli kılmaktadır.

Çeşitli kaynaklara göre “Gardner, IQ ve SAT gibi testlerin yetenek ya da potansiyel performansın bir kısmını ölçtüğünü ve böyle bir değerlendirmenin okulları tekdüze hale getirdiğini savunmaktadır.” (Bümen,2002:87) İlköğretim okullarında verilmekte olan genel müzik eğitiminde yalnızca birkaç dakikada yapılan, yapabilirlik gücüne (flüt çalma, şarkı söyleme ve müzik bilgilerini ölçme) dayalı ölçme değerlendirme çalışmaları da bu açıdan bakıldığında öğrencilerin yeteneklerini ve ilgilerini ölçmeyi ve değerlendirmeyi kapsayacak şekilde ele alınarak, öğrencilere ilişkin çok daha kapsamlı bilgi edinmeyi ve öğrencileri de kendilerine ilişkin bilgilendirmeyi amaçlamalıdır.

Müzik öğretimiyle öğrencilerin gerekli davranışları kazanıp kazanmadığını, öğrenmede eksiklik, yanlışlık ve güçlükleri olup olmadığını belirlemek için gerekli verileri elde etme amacıyla düzenlenen ortam, sınama- ölçme durumları olarak adlandırılır. “Bu erekle yapılan sınavlarda sorulan her soru, yapılan her gözlem, gerçekleştirilen her izlem ve her puanlama veya gözlem, izlem sonucunu sembollerle belirtme bir sınama- ölçme durumudur. Her sınama-ölçme durumu müzik öğretimine ilişkin belirli bir dönüt sağlar.”(Uçan1997:64)

Değerlendirme

Değerlendirme ise, ölçme işlemini içine alarak bir yargıya varmak, karar almak, yorum veya karşılaştırma yapmak anlamını taşır. Ölçmeden değerlendirmeye gidilir, değerlendirme daha çok kişisel kanılara dayanmaktadır. (Küçükahmet,2003:192) “Değerlendirme çocuğun fiziksel, zihinsel, heyecansal ve sosyal durumlarını içine aldığı gibi, başarısını içine alan devamlı bir işlemdir.(Ataşen,Yalçın,1975:10) Sınıf içinde yapılan

gözlemler, sınavlar, ödevler bu kararlara veya yargılara varmamızı sağlamaktadır. Bir değerlendirme planlanma biçimine göre, düzenli ve gelişigüzel; kullanılan ölçüte göre ise norm dayanaklı ve ölçüt dayanaklı olarak yapılabilmektedir. Düzenli değerlendirme, belli ölçütleri planlı ve düzenli gözlemi, kontrollü karşılaştırmaları, standartlaştırılmış sınav yollarını içerirken, gelişigüzel değerlendirmede varılmak istenen nokta belirgin değildir. Norm dayanaklı değerlendirmede öğrenci başarısı başka bir değişkenle kıyaslanır, ölçüt dayanaklı değerlendirme ise; öğrencinin belli bir bilgi ve beceriler toplamından ne kadarını öğrendiğinin ölçüsü sonucunda yapılır. (Demirel vd.2004:211)

Eğitim ve öğretimde “eğitim programının olup olmadığını anlama, öğretimde başvuru alan metotların etkililik derecesini saptama, öğrencileri başarılı olabilecekleri alanlara yönlendirme, öğrenme güçlüklerini teşhis etme, öğrenci başarısını saptama, ölçme ve değerlendirme ögesinin iyi işleyip işlemediğini görme gibi amaçlarla yapılan değerlendirmelerin hepsi ölçme sonuçlarına dayanır.” (Baykul,2000:bkz) Ölçme ve değerlendirme yoluyla öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyini belirlemek, yetenek ve ilgilerini saptamak, öğrenme ile ilgili özelliklerini saptamak, öğretim etkinliklerini belirlemek, eksiklerini gidermek ve amaçlarının gerçekleşme düzeylerine ilişkin bilgi edinmek isteriz.(Semerci vd,2007:bkz)

Bir müzik öğretim programında, yönelik olduğu amaca göre değerlendirmeler, tanıma değerlendirmeye yönelik, izleme-biçimlendirmeye yönelik ve düzey belirleme,değer biçmeye yönelik olarak yapılmaktadır.Bu değerlendirmelerden ilki öğretim sürecinin başında ,ikincisi öğretim süreci devam ederken ve üçüncüsü öğretim sürecinin bitiminde yapılır. (Uçan1997:64) Bununla birlikte eğitim programının her aşamasında hatta her dersin sonunda çok yönlü değerlendirme çalışmaları yapılabilir.

Not Verme

Not verme değerlendirmenin son basamağını oluşturur, en önemli işlevi öğrencinin sınıf geçme kararına dayanak oluşturmasıdır. (Demirel vd.2004:214) Müzik derslerinde not verme özellikle son yıllarda daha dikkatli davranılması gereken bir durumdur. Not verme işlemleri öğrencilerin birçok özelliklerini araştırmaya dayalı türden ve kendilerini keşfetmelerine yardımcı olmalı, mesleki rehberliğe de hizmet etmeyi içermelidir.

2006 Müzik programında, tüm etkinliklerde, öğrencilerden geri dönüt almak amacıyla yapılan çalışmaları içeren, sadece dersin işleniş sonunda değil ders boyunca, işleniş sürecinde yapılan ölçme değerlendirme etkinlikleri yer almaktadır. Bu programda öğretmenin öğrencileri gözlemesi, onlara açık uçlu sorular sorması da değerlendirme kapsamına girmektedir. Yani aslında her değerlendirme ölçme işlemini de gerektirmemektedir.

Öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirmeleri, yeni öğrendikleri bilgi ve becerilerini fark etmeleri, kendilerince bir sonuca varmalarına yönelik çalışmalar da yapılandırıcı eğitim sürecinin bir parçası olarak görülmektedir. (Özdemir vd.,2007:A6)

Müzik dersi öğretmen kılavuz kitabında, “müzik dersinde ölçme-değerlendirme uygulamaları,

- a)öğrencilerin müzik başarılarını belirlemek,
- b)öğrenme-öğretme eksiklerini saptamak,
- c)öğrencilerin müzik dersine karşı ilgi, tutum ve yeteneklerini tespit etmek gibi çeşitli becerilerin gelişmesini izlemek amacıyla yapılır.” (Özdemir vd.,2007:154)

Bu amaçla, öz değerlendirme, akran değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem, kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları ve öğrenci ürün dosyalarının kullanılabileceği belirtilmiş, bunlardan şarkı söyleyebilirlik düzeyini belirlemeye yönelik dereceli puanlama anahtarı, çalgı becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılacak dereceli puanlama anahtarı, kontrol listesi ve öz değerlendirme form örnekleri kılavuz kitaplarda sunulmuştur.

Öğrenme-öğretme etkinliklerini ölçme değerlendirme çalışmaları eğitimin çok önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Çünkü öğrencilerin kazanmalarını istediğimiz davranışların ne ölçüde kazanıldığı, kazanılmadıysa niçin kazanılmadığı, başarısızlıkların giderilmesi için neler yapılabileceği eğitim sürecinin bir parçasıdır.

Müzik dersinin genel yapısı incelendiğinde, ilköğretim okullarının 4,5,6,7,8. sınıflarında haftada birer saat branş öğretmenleri tarafından verilen, 1,2,3. sınıflarda ise haftada iki saat sınıf öğretmenlerince verilen dersler olarak göze çarpmaktadır. Bu derslerde öğrencilerin müzik yetenekleri önemli değildir. Yani öğrenciler yetenekli ya da yeteneksiz ayırımı yapılmaksızın bir eğitime tabi tutulmaktadırlar. Bu dersler, genel müzik bilgilerinin verildiği sanat eğitiminin bir boyutunu oluşturan müziğin tanıtıldığı, müzikle ilgili diğer alanlara da temel olacak eğitimin verildiği, öğrencilerin de aynı zamanda kendi müzik ilgi ve yeteneklerini de keşfedip, meslek seçimleri için düşünmeye ortam bulacakları bir yapıda olan derslerdir. Dersin amaçları kılavuz kitaplarda açıklanmıştır. Buna göre müzik derslerinin genel amaçları arasında

- “Müzik yoluyla estetik yönünü geliştirmek,
- Yaratıcılık ve yeteneğini müzik üretme yoluyla geliştirmek,
- Yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası müzik kültürlerini tanımak,
- Bireysel ve toplu olarak, nitelikli ve değişik türlerde şarkı dinleme, söyleme ve çalma etkinliklerine katılımlarını sağlamak,
- Müziksel algı ve bilgilerini geliştirmek,

İstiklal Marşı başta olmak üzere milli marşlarımızı özüne uygun olarak seslendirmelerini sağlamak” (Yaşar vd.:2007:11) yer almaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda ve bu amaçların kazanımına yönelik yapılacak ölçme değerlendirme uygulamaları eğitim sürecinin hangi yolda ilerlediğini ortaya koyacak, gerekli verilerin alınmasını sağlayacaktır.

İlköğretim müzik dersleri uygulamaya dayanan, müzikle ilgili temel bilgiler üzerine kurulu, en genel ve temel becerileri kapsayan bir niteliğe sahiptir. Bu açıdan bakıldığında ders süreçlerinde öğrencilerin yetenekleri değil, işleniş sürecine olan katılımları, katkıları, istekleri ve süreç sonunda edinmiş oldukları becerileri ne derece kazanmış olduklarının ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekir. Bu süreçte öğrencilerin çeşitli kazanımları elde etme düzeyleri, sözlü yoklamalarla ölçülebileceği gibi, yazılı yoklamalarla almış oldukları bilgilerin düzeyi ölçülebilir. Yapılan uygulamalı çalışmaların bir başka değerlendirme yolu da derslerdeki gözlem çalışmaları olmalı, öğrencilerin sorumluluk sahibi olmaları, derse katılmaya olan isteklilikleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle ölçme değerlendirme çalışmaları gözlem formları yoluyla düzenli yapılmalı, yazılı ve sözlü sınavlara yer verilmeli, öğrencilerin bireysel özelliklerini sergilemeye de imkân tanınmalıdır.

Ne var ki, durum müzik öğretmenleri açısından ele alındığında, tüm bu çalışmaların haftada sadece bir saatlik bir derste nasıl yapılacağı oldukça önemli bir tartışma konusudur. Yapılan seminer çalışmalarında müzik öğretmenlerinin özellikle kalabalık sınıflarda, iki üç okul gezip, en az on altı sınıftan oluşan ders programlarında bu etkinlikleri planlamaları ve uygulamaları imkânsız gözükmektedir. Bu durumda yapılması gereken son derece pratik uygulamaları içeren, öğrencileri tanımayı ve kazanımları kazanıp kazanmadıklarını da anlamaya yardımcı olacak yeni planlanmaların yapılması, aynı zamanda öğrencileri derse etkin bir şekilde katılmaya özendirirken, yılgınlığa kapılmalarına engel olarak, son derece rahat bir ortamda becerilerini sergilerken, kendilerine olan güvenlerini pekiştirecek ölçme değerlendirme araçlarının hazırlanmasıdır.

Müzik derslerinde öğrencilerin yalnızca derse olan ilgileri ölçülmemekte, yetenekleri de saptanarak geleceğin müzikçilerinin de ortaya çıkması sağlanmaktadır. Bu yüzden ölçme değerlendirme işlemleri, sorumluluk duygularını geliştirmek üzere araç-gereç gözlemi, davranış gelişimlerini kontrol için sınıf içi davranış gözlemi, şarkı söyleme yetenek ve gelişimlerini izlemek üzere şarkı söyleme gözlemi ve çalgı çalma gelişimlerini izlemek üzere çalgı çalma gözlemi olarak yapılmalıdır. Ayrıca sınıfın birlikte uyum, birbirini dinleme, hoşgörü, saygı duygularının gelişimi için de sınıf gözlemlerini de içine alan bir gözlem formu oluşturulmalıdır. Ancak böylece çok yönlü bir bilgi edinme, ölçme ve değerlendirme gerçekleştirilebilir.

İlköğretimdeki müzik dersleri genel olarak incelendiğinde son derece kısa süreli olan dersin, büyük kısmı uygulamaya, çalma, söyleme, etkinlikleri yapma ve müzikle ilgili bilgileri kazandırma olmak üzere dört basamaktan oluştuğu düşünüldüğünde, müzik dersinde zamanı en iyi şekilde kullanmanın önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Bu durum zaman zaman ölçme değerlendirme çalışmalarının aksamasına neden olmakta, öğretmenlerin öğrencileri yeterince tanınamaları sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca öğrencilerin nasılsa öğretmen yüksek not veriyor, yeterince ölçme-değerlendirme yapmıyor düşüncesiyle derse gereken özeni göstermemeleri gibi durumlarla karşılaşılabilir. İşte bu düşüncelerin bir sonucu olarak, Müzik derslerinde öğrencilerin ölçme-değerlendirme çalışmalarına olan tutumları merak konusu olmuş, gözlem çalışmalarının düzenli olarak yapılmasının öğrenciler üzerinde yaratacağı sonuçlar öğrenilmek istenmiştir.

Bu düşünceler doğrultusunda, öğrencilerin davranış ve müzikle ilgili performanslarına yönelik tutumlarının nasıl olduğunu öğrenmek amacıyla, 5. sınıf öğrencilerine altı haftalık bir takiple gözlem formları hazırlanarak uygulanmış, yapılan gözlemler tablolarda ifade edilmeye çalışılmıştır. Davranışlara yönelik gözlemler grupların kalabalık olması nedeniyle sınıf olarak yapılmış, genel davranışın dışında olanlar sayıca belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırma genel çizgileriyle ilköğretim müzik derslerindeki ölçme değerlendirme işlemlerinin 5. sınıflardaki müzik dersleri boyutunu ele almakta, ayrıca gözlem formlarının deneysel bir yolla değerlendirmesini yapmaktadır. Böylece İlköğretim müzik derslerinde yapılmakta olan müzik derslerine en uygun ve pratik yöntemlerin neler olabileceğinin öğrenilmesi ve bu ölçme değerlendirme yöntemlerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu yönüyle araştırma, ortaya koyduğu pratik ölçme değerlendirme işlemleriyle öğretmenlere zaman kazandırması, uygulamaların başarıya ulaşmasını ve işlerliğini geliştirmesi, öğrencilerin etkinlikler yoluyla ve süreç içerisinde edindikleri beklenen kazanımları ne derece edindiklerini anlamaya yardımcı olan araçların geliştirilmesini sağlaması açısından önemlidir. Araştırma ihtiyacı, “İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Müzik Derslerindeki Ölçme – Değerlendirme Uygulamalarının Öğrencilerin ders içi davranış ve başarılarına etkisi var mıdır?” sorusundan ortaya çıkmıştır. Bazı sınıfların derse olan duyarlılığı çok daha yüksek iken bazı sınıflarınki çok daha alt düzeydedir ve sınıflar arasındaki bu farklılığın giderilmesi ölçme değerlendirme işlemleriyle giderilebilir mi sorusu ana soruna bağlı bir diğer araştırma konusudur. Bu konu hem davranışlar açısından, hem derse olan ilgi açısından, hem müzik bilgileri ve söyleme-çalma açısından hem de müzik kültürü edindirme açısından ele alınmak istenmiş, fakat dersin sadece 40 dakika olması öğrenciler üzerinde gözlem yapabilmeyi oldukça zorlamıştır. Öğrencileri bireysel olarak tanıyabilmek 40 dakikalık bir sürede olanaklı olamamıştır. Bu durumun bazı gözlemlerin yapılmasını güçleştirdiği

görülmüş, bu nedenle değerlendirmeler 40 dakikalık gözlemlerle, öğrencilerin sınıf içi davranışları, şarkı söyleme ve çalgı çalma durumları da araştırma için sınıfça değerlendirmeye alınmış, bireysel değerlendirmeler bu araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur.

Yöntem

Bu araştırmada, iki 5. sınıf grubu ele alınmış, birinci gruba gözlem yapıldığı söylenmemiş, ders araç gereçlerini getirmeleri üzerinde bile durulmamış, flüt taşımaları için not baskısı kurulmamış, dönem sonunda müzik dersinden nasılsa çok iyi bir not alacakları izlenimi uyandırılmış, sınıf artı ve eksilerinin verildiği söylenmemiş, gözlemlerden söz edilmemiş, gözlemler öğrencilere hissettirilmeden yapılmaya çalışılmış, fark ettikleri gözlemlerin bir öneminin olmadığı belirtilmiştir. İkinci grup ise ölçme değerlendirme işlemlerinin önemi anlatılarak, dönem sonunda alacakları notların bu gözlem formları yoluyla verileceği uyarısında bulunularak derse başlanan bir gruptur. Hemen her derste flüt kontrolü ve kitap-defter kontrolü yapılırken kolay not alamayacakları hatırlatılmış, not baskısı oluşturulmaya çalışılmış, her derste sınıf artı ve eksilerinden söz edilerek bunlar vurgulanmış, kaç artı ya da eksi aldıkları söylenmiştir. Altı haftalık gözlem sonunda bulgular tablolar halinde saptanmaya çalışılmış, elde edilen verilerden ve yapılan gözlemlerden çeşitli yorumlara ulaşılmış, ortaya çıkan durum değerlendirilmiştir. Bu iki gruptan biri deney grubu diğeri kontrol grubu olarak düşünülmüş olup, deney grubunun özellikleri dikkate alındığında başlangıçta derse yeterince ilgi duymayan, sorumluluklarını zorlama olmadıkça yerine getirmeyen bir grup oldukları söylenebilir. Kontrol grubu ise karışmaya gerek kalmaksızın görev ve sorumluluklarını yerine getiren gruptur. Gerek davranış, gerekse derse olan ilgi ve beceri açısından başlangıçta kontrol grubunun deney grubundan çok daha iyi olduğu araştırmacının iki yıllık gözlemleri sonucunda oluşmuştur. Yani araştırmacı iki yıldır her iki sınıfı da tanımakta ve önceki yıl her iki gruba da aynı tür ölçme değerlendirme çalışmaları yapmış, aynı biçimde not vermiş bulunmaktadır.

Araştırmayı etkileyen bazı değişkenler vardır. Gözlemden gözleme değişik ve farklı değerler alabilen objelere, özelliklere ya da durumlara değişken denmektedir. (Kaptan,1989:62) Bu araştırmada 5/B ve 5/C sınıfları sabit değişken, öğrencilere yapılan not baskısı bağımsız değişken, öğrencilerin not baskısı karşısında müzik dersinde gösterecekleri başarı ve davranış değişikliği bağımlı değişkendir. Araştırmaya dışarıdan etki eden ailelerin eğitimi önemseme durumları araştırma sırasında ortaya çıkan şaşırtıcı bir değişken olarak belirtilebilir. Araştırmanın evrenini ilköğretim okullarının 5. sınıfları oluştururken, örneklemini Afyon Hüseyin Sümer ilköğretim okulu 5/B ve 5/C sınıfı oluşturmaktadır. Araştırma haftada birer saat olan müzik dersleriyle ve altı haftalık bir gözlem süresiyle

sınırlandırılmıştır. Sınıflardaki öğrenci sayılarının bir saat içerisinde değerlendirme yapmaya olanak tanınaması nedeniyle, öğrencilerin bireysel değerlendirmeleri araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmanın başlangıcında not baskısının ve ölçme değerlendirme işlemlerinin öğrencilerin müzik derslerine olan ilgi ve başarılarını etkileyeceği sayıtlısından yola çıkmıştır.

Araştırmanın alt problemleri şöyle sıralanabilir: Müzik derslerindeki ölçme –değerlendirme uygulamalarının ilköğretim 5.Sınıf öğrencilerinin Müzik derslerindeki;

1. Öğrencilerin Araç-Gereçlerini Getirme Durumlarını etkilemekte midir? (flüt, defter ve kitaplarından herhangi biri)
- 2.Sınıfların derse hazır bulunuş durumlarını etkilemekte midir?
- 3.Sınıfların ders içi davranış ve derse katılma durumlarını etkilemekte midir?
- 4.Sınıfların bir önceki yıldaki flüt çalan öğrenci sayıları ile bu yılki öğrenci sayılarının durumu nasıldır?
5. Sınıftaki öğrencilerin nota okuma ve flüt çalma durumların Müzik derslerindeki ölçme –değerlendirme uygulamaları etkilemekte midir?

Bu soruların yanıtlarına ulaşmak, müzik derslerindeki ölçme değerlendirme uygulamalarının işlerliğini değerlendirmek amacıyla yapılan araştırmadan aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır

Bulgular ve Yorumları

Gözlemlerin yapıldığı haftalar sınıfların ders programına göre belirlenmiştir. Bu ders programındaki değişiklikler de gözlem tarihlerine yansımıştır. Buna göre 5/B sınıfının gözlem haftaları; 1.16/10/2008, 2.23/10/2008, 3.30/10/2008, 4.6/11/2008,5.15/12/2008, 6.5/01/2009 tarihlerinde; 5/C sınıfının gözlem haftaları 1.16/102008,2.23/10/2008, 3.30/10/2008,4.13/11/2008,5.18/12/2008, 6.25/12/2008 yapılmıştır.

1. Öğrencilerin Araç-Gereçlerini Getirme Durumları (flüt, defter ve kitaplarından herhangi biri)

Haftalar	5/B Sınıfı(Kontrol Grubu)		5/C Sınıfı(Deney Grubu)	
	Getirmeyen Sayısı	Gelmeyen Öğrenci Sayısı	Getirmeyen Sayısı	Gelmeyen Öğrenci Sayısı
1.Hafta	6	1	3	-

2.Hafta	4	-	1	-
3.Hafta	4	1	6	1
4.Hafta	4	1	6	1
5.Hafta	6	8	5	3
6.Hafta	2	1	6	3
Sınıftaki öğrenci sayısı	27		26	

Yukarıdaki tablo, öğrenciler üzerinde not baskısı yapmanın, bir grup öğrencinin araç gereçlerini getirmelerine bir etkisinin olmadığını ortaya koymaktadır. Gözlem listesi, her derste aynı öğrencilerin flüt defter kitap getirmediklerini göstermektedir. Sınıf öğretmenleriyle yapılan sözlü görüşmeler, söz konusu öğrencilerin bireysel bazı nedenlerle ve diğer derslerde de aynı şekilde okula araç-gereç donanımları olmaksızın geldiklerini ortaya koymuştur. 5.Hafta kontrol grubunun sınıf öğretmenin olmaması gelmeyen ve araç gerecini getirmeyen öğrenci sayısında artış olmasına neden olmuştur.

2. Sınıfların derse hazır bulunuş durumları

Haftalar	5/B (Kontrol Grubu)		5/C (Deney Grubu)	
	İyi	Kötü	İyi	Kötü
1.Hafta	X			X
2. Hafta		X	X	
3. Hafta	X		X	
4. Hafta		X		X
5. Hafta	X			X
6. Hafta	X		X	

Bu gözlem öğrencilerin derse başlama saatinde sınıfta hazır olma, öğretmeni sessizce bekleme, eşyalarını hazırlamış olma vb. davranışlar açısından değerlendirilmiş, sınıf artışı ve eksilerinin bu açıdan yararlı olduğu, öğrencilerin birbirlerini susturma, en azından sınıf içinde bekleme

davranışlarını geliştirmelerinde etkili olduğu görülmüştür. Kontrol grubunun 5. hafta iyi olmasının bir nedeni de özellikle sınıfın huzurunu kaçıran öğrencilerin okula gelmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. 6.Hafta ise flütünü getirmeyen öğrenci sayısı sadece iki olduğundan sınıfın derse katılımı daha fazla gerçekleşmiştir. Bu da araç gereçlerin tam olarak getirildiğinde öğrencilerin derse hazır bulunuş ve ilgilerinin artmasına neden olduğu göstermektedir. Sınıflardaki öğrencilerin aile yapıları ve kişilik yapılarından kaynaklanan bazı nedenlerin de derslerdeki katılıma etki ettiği, deney grubundaki bazı öğrencilerin okula gelmediklerinde sınıfın derse olan katılımının tümüyle değiştiği görülmüştür.

3. Sınıfların ders içi davranış ve derse katılma durumları

Haftalar	5/B (Kontrol Grubu)			5/C (Deney Grubu)		
	Davranış	Şarkı Söyleme	Flüt Çalma	Davranış	Şarkı Söyleme	Flüt Çalma
1.Hafta	++	++	+	--	+	-
2. Hafta	-	+	+	++	++	++
3. Hafta	++	+++	+	+	++	+++
4. Hafta	-	-	-	-	++	+
5. Hafta	+	++	+	--	---	--
6. Hafta	+++	+	+	+	+	+

Sınıfların almış oldukları sınıf artı ve eksileri değerlendirildiğinde, kontrol grubu her hangi bir karışma olmaksızın, zaten derse ilgili ve gereğini yerine getirmek konusunda istekli iken, deney grubunun aynı yapıda olmadığı başlangıçta görülmektedir. Daha sonraki uyarılar ve ayrıca bireysel artı ve eksilerin de yardımıyla deney grubunda da bir zorlama istekliliğin oluşmaya başladığı gözlenebilir. Bununla birlikte bu yapay durum dıştan güdümlü olduğundan hemen bozulma eğilimindedir. Öğretmenin ders yaparken göstermiş olduğu tavır son derece etkili olmakta en küçük bir boşluğu düzensizliğe dönüştürme yoluna gittikleri gözlenmiştir. Davranış gelişimi konusunda ise, sadece birkaç öğrencinin göstermiş olduğu davranış bozukluğu, sınıfın düzenini alt üst edebilmekte, birbirlerine karşı tavır almak ya da düzeni sağlamak yerine, düzeni bozma eğiliminde olanlara uymayı yeğlemektedirler. Oysa kontrol grubundaki öğrencilerin herhangi bir uyarıda bulunmaksızın gereken çalışmalara katıldıkları gözlenmiştir.

4.Sınıfların bir önceki yıldaki flüt çalan öğrenci sayıları ile bu yılki öğrenci sayılarının durumu.

Her iki sınıfa da birer öğrenci sonradan katılmış, sınıfların bu durumlarında yeni gelen öğrenciler tablo dışında bırakılmıştır.

	5/B (Kontrol Grubu)		5/C (Deney Grubu)	
	Flütü olan öğ. sayısı	Flütü olmayan öğ.sayısı	Flütü olan öğ. sayısı	Flütü olmayan öğ.sayısı
2007/2008	22	4	18	8
2008/2009	24	2	24	1
Sınıfın öğrenci sayısı	27		26	

Kontrol grubundaki öğrencilere karışılmamış flütlerini kaybettikleri gerekçesiyle getirmedikleri vb. nedenler öne sürmüşlerdir. Oysa deney grubunda ailelerin de bir isteksizliği söz konusudur. Not baskısının bu sınıfta etkisini kaybetmesindeki etkenlerden biri de ailelerin, çocuklarından beklentilerinin son derece düşük olmasıdır. Okula gitmenin bu öğrenciler açısından çok fazla bir önemi yoktur. Aileleri çocuklarına okumaları konusunda baskı yapmak bir tarafa isteksiz bir tavır sergilemektedirler. Bazıları okula bile gelmemekte, sınıf öğretmenleriyle hiçbir şekilde iletişim kurmamaktadır. Bununla birlikte flütü olmayan öğrenci sayısındaki azalma sınıf öğretmenlerinin yönlendirmesi ve baskısı sonucunda gerçekleşmiştir.

5. Sınıftaki öğrencilerin nota okuma ve flüt çalma durumları

	5/B (Kontrol Grubu)			5/C (Deney Grubu)		
	İyi	Orta	Kötü	İyi	Orta	Kötü
Öğrencilerin nota okuma durumları	7	7	13	5	11	10
Öğrencilerin flüt çalma durumları	10	3	14	5	10	11
Sınıftaki öğr. sayısı	27			26		

Öğrencilerin nota okuma ve flüt çalma durumları bir çocuk şarkısındaki notaların sözlü olarak sorulması ve flütle çaldırılması yoluyla belirlenmiştir. Burada, öğrencilerin not kaygısı taşıyıp taşımadıkları, başarı isteği duyup duymadıkları, müzik dersini sevip sevmedikleri, öğretmeni sevip sevmedikleri, flüt çalma ve şarkı söylemeye az da olsa yetenekli olup olmamaları vb. etkenlerin flüt çalma ve nota okumaya etkisi olacağından, araştırmacı öğrencilerden beklentilerini ve değerlendirme ölçütlerini açıklamış, birbirlerine olan hoşgörü ortamı sağlanmıştır. Not kaygısı taşıyan, başarıma isteği duyan, çaba gösterdiğinde başarılı olacağına inanan deney grubundaki öğrencilerin bu başarıyı elde edebildikleri; not kaygısı olmayan, kendilerine başarmaları yolunda hiçbir söz söylenmeyen, başarı isteklerini güçlendirici sözler söylenmeyen kontrol grubunda ise; daha fazla sayıda başarısız öğrenci olduğu, not kaygısı taşımamalarının, onların daha da isteksiz olmalarına neden olduğu, başarmaları için verilen pekiştirici ve isteklerini arttırıcı sözlerin olmayışı, bu gruptaki öğrencilerin bir umursamazlık içerisine girmelerine neden olduğu gözlenmiştir. Yani kontrol grubundaki öğrencilerin not kaygıları olduğunda daha fazla çalışacakları düşünülmektedir. Oysa deney grubundaki öğrencilere yapılan baskı, kötü öğrencilerin biraz da olsa çalma ve nota okuma becerilerinin ortaya doğru kaymasına olanak tanımıştır. Burada deney grubunun not kaygısı ve öğretmen baskısı olmadığına başarılarının düşeceği ve derse olan katılımlarının azalacağı bilinmektedir. Çünkü önceki gözlemler bir ödül veya baskı olmadıkça deney grubunun harekete geçmediğini göstermiştir.

SONUÇ

Sonuç olarak, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin müzik derslerine olan katılımlarının sağlanmasında ve başarılarının arttırılmasında, ölçme değerlendirme çalışmalarının yapılmasının ve artı-eksi vermek yoluyla ders içinde gözlem formlarının tutulmasının, bu ölçme değerlendirme etkinliklerinden öğrencilerin bilgilendirilerek not baskısı oluşturmanın, öğrencilerin dersin başlamasından bitişine kadar ders içi davranışlarında, araç gereç getirmelerinde, derse katılma, şarkı söyleme ve nota okuma becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bazı öğrencilerin üzerinde etkili olmamasının farklı bazı nedenlerle açıklanması ve yeni araştırmaların yapılarak söylenmesi gerekmektedir. Çünkü bazı öğrencilerin aile yapılarının ve maddi olanaklarının da başarılarını etkilediği gözlenmiştir. Bu düzeydeki müzik derslerinin haftada bir saat olarak verilmesi, ders içi gözlem yapmaya ve öğrencileri daha yakından tanımaya olanak vermemektedir. Altı haftalık gözlemler sırasında kullanılan gözlem formlarının yeterince verimli olmadığı, geliştirilmesinin de gerekli olduğu görülmüştür. Bununla birlikte daha kapsamlı bir gözlem formunun kullanılması da zaman yetersizliği nedeniyle uygulanabilir olmaktan uzaktır.

Ayrıca okulun öğrencilerinin aile ve toplumsal yapılarının da genel olarak yüksek başarı beklentisi içine girmekten uzak olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilere doğru davranışlar kazandırmak konusunda yapılabilecek şeyler yok değildir. Aile içerisinde yapılmayan öğrenme ve okuma baskısı, farklı yöntemler denenerek kazandırılmaya çalışılabilir. Aile desteği ve baskısı, bu araştırmanın konusu dışında olmakla birlikte araştırmayı etkileyen bir değişken olarak saptanmıştır. Bu değişkenin araştırmayı etkilemesini engellemek üzere öğrencilere, derste yapılan etkinliklerin kendilerine kazandıracağı yararlar, her iki grupta da anlatılmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte müzik derslerinin haftada bir saat olması ve çevrelerinde müzik derslerine gereken önemin verilmeyişi, söylenenlerin çok kısa bir süre içerisinde unutulmasına ve etkisinin kaybolmasına neden olmaktadır.

Özellikle öğrencilerin derse başlama saatinde sınıfta hazır olma, öğretmeni sessizce bekleme, eşyalarını hazırlamış olma vb. davranışlar açısından, sınıf artılarının yararlı olduğu, öğrencilerin birbirlerini susturma, en azından sınıf içinde bekleme davranışlarını geliştirmelerinde etkili olduğu görülmüştür.

Şarkı söyleme, flüt çalma, daha iyi seslendirme, dersle ilgili bilgilerin verilmesi sırasında ve sınıf içi davranışlarda not baskısı kurmanın yararlı olduğu, özellikle çalma ya da söylemenin hemen sonrasında verilen artıların daha iyi sonuç verdiği, başarılarını notla ödüllendirmenin ve desteklemenin öğrencilerin derse daha istekli olmalarını sağladığı görülmüştür. Burada sözü edilen not baskısının olumlu yönde olduğu önemle vurgulanmalıdır. Olumsuz davranışlar için bir eksi verilirken, olumlu davranışlarda birden fazla artı almaktadırlar. Başarısız çalma, söyleme veya nota okumada bir eksi işe koşulurken, başarılı çalma söyleme, yıldız veya 5-100 gibi yüksek notlarla ödüllendirilmekte, alınan eksilerin düzeltilebileceği sıkça vurgulanmaktadır. Bireysel başarısızlıklara olan sınıf tepkisi, olumlu davranışların kazandırılması yönünde yine artı ve eksiler yoluyla değerlendirilmekte, her olumlu davranış sınıf artıları yoluyla desteklenmektedir.

ÖNERİLER

Yapılan çalışmaların daha etkili olabilmesi için sınıf öğretmenleriyle olan iletişim artırılmalı, müzik dersinde yapılan çalışmalar sadece bir saat olması nedeniyle diğer günlerde sınıf öğretmenlerince yaptırılmalı, aralarda, ya da herhangi bir derste sıkıldıklarında öğrenilen şarkıların tekrarı sağlanmalı, ölçme değerlendirme işlemlerinde, sınıf öğretmenlerinin

etkisinin de olacağı söylenerek işbirliği yoluna gidilmelidir. Müzik dersinin kazandırdıkları çok daha iyi kavratılmalı, önemi vurgulanmalıdır. Ailelerin de bu konuda bilinçlenmeleri sağlanmalı, okul dışı etkinlikler yoluyla müziğin tanıtılması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- ATAŞEN, M.,YALÇIN,H.(1975), *Ölçme ve Değerlendirme*, İzmir Eğt. Enst. Ders Kitapları Yay:9
- BEKİROĞLU, F. O. (2004), *Ne Kadar Başarılı? Klasik Ve Alternatif Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Ve Fizikte Uygulamalar*. Ankara :Nobel Yay.
- BÜMEN, N. (2002), *Okulda Çoklu Zekâ Kuramı*. : Ankara: PegemA Yay.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2006), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Elkitabı*, 6.Baskı. Ankara. PegemA Yay.
- DEMİREL,Ö.,SEFEROĞLU,S.,YAĞCI,E. (2004), *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*, Ankara: PegemA Yay. 5.Baskı.
- KAPTAN, S. (1989), *Bilimsel Araştırma Ve Gözlem Teknikleri*, Ankara:Tekişik A.Ş.Veb Ofset Tesisleri
- KÜÇÜKAHMET, L. (2003), *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*, Ankara: Nobel Yay..
- ÖZDEMİR, N., KOÇ, Y. (2007), *Müzik Öğretmen Kılavuz Kitabı (6.7.8.Sınıf)* 1.Baskı. Ankara: M.E.B.Yay.
- UÇAN, A. (1997), *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara.: Müzik Ansiklopedisi Yay.
- YAŞAR, N. Vd. (2007), *İlköğretim Müzik 4. 5. Öğretmen Kılavuz Kitabı*. İstanbul: M.E.B. Devlet Kitapları 1.Baskı. Doğan Ofset.